

Bjørnestien barnehage - Årsplan

2023 - 2024

Horten kommune

Innhold

Innledning.....	2
Evaluering og vurdering av fjorårets årsplan	2
Personalets refleksjoner og vurderinger av det pedagogiske arbeidet.....	2
Språkmiljø og kommunikasjon	3
Tilbakemeldinger foreldre	3
Barnas stemme.....	4
Bjørnestien sin visjon og verdigrunnlag	5
Inkluderende leke- og læringsmiljø	6
Språkmiljø og kommunikasjon	6
Tilrettelegging av det allmenpedagogiske for barn som trenger ekstra støtte	7
Ansvar og roller	7
Bjørnestien sitt formål og innhold.....	8
Lek	9
Barns medvirkning.....	9
Omsorg	9
Danning	10
Kommunikasjon og språk	11
Vennskap og fellesskap.....	11
Læring og progresjon.....	12
Barnehagen som pedagogisk virksomhet.....	13
Planlegging, vurdering og dokumentasjon.....	13
Barnehagens arbeidsmåter	14
Prosjektarbeid – pedagogisk dokumentasjon	14
Aksjonsforskning.....	14
Digital praksis.....	15
Alternativ supplerende kommunikasjon (ASK).....	15
Progresjon	16
Barnehagens fagområder	16
Samarbeid mellom hjem og barnehage	18
Overganger	18
Hjem – barnehage	18
Mellom avdelinger.....	19
Barnehage, hjem og skole	20
Barnehagens tradisjoner og lokale kulturbegivenheter	21
Personalets oppgaver	22

Innledning

Årsplanen er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumenterer barnehagens pedagogiske valg og begrunnelser. Årsplanen skal vise hvordan barnehagen vil arbeide for å oppnå rammeplanens formål og innhold, og barnehageeierens lokale tilpasninger til pedagogisk praksis (Rammeplan 2017).

Årsplanen bygger på Lov om barnehager med forskrift om rammeplan for barnehagen, Økonomi- og handlingsplan for Horten Kommune og Handlingsplan for Hortensbarnehagen med tilhørende planer/veiledere som: Handlingsveileder for barnehagens psykososiale barnehagemiljø, Plan for overgang hjem, barnehage, SFO og skole og Plan for bærekraftig utvikling i Hortensbarnehagen.

Evaluering og vurdering av fjorårets årsplan

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres, vurderes og evalueres ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplan for barnehagen (Rammeplan 2017).

Personalets refleksjoner og vurderinger av det pedagogiske arbeidet

Vi jobber systematisk med å vurdere og evaluere det pedagogiske arbeidet. Lek og inkluderende fellesskap er grunnlaget i det pedagogiske arbeidet og henger tett sammen med leke- og læringsmiljøer, pedagogisk dokumentasjon og prosjektarbeid, barns medvirkning, språkmiljø og kommunikasjon.

Gjennom periodeplanene bryter vi ned årsplanen, hvor vi planlegger og evaluerer for kortere perioder. Gjennom året skal vi ha vært igjennom årsplanens ulike områder. Planverket vårt er stort og omfattende, samtidig som områdene henger tett sammen. Evalueringene viser at selv om leken og inkluderende leke- og læringsmiljøer er et stort fokus, så er dette et område vi ser at vi stadig ønsker å utvikle og forbedre. Under evalueringen denne våren kom det frem at vi må jobbe mer med uteleken i forhold til hvordan vi voksne klarer å følge opp og være aktive i barns lek ute. Vi jobber med å finne balansegangen mellom å være til stede og tilgjengelig for barna i lek, delta i barnas lek (på barnas premisser) og det å være til stede slik at vi oppdager og kan fange opp negative tendenser i samspillet barna imellom før det får utvikle seg.

Avdelingene har jobbet med ulike prosjekter ut ifra valgt litteratur og barnas interesser. I arbeidet med evalueringer og refleksjoner så har vi i Bjørnestien kommet frem til et felles

utgangspunkt for dette års prosjektarbeid: SKOGEN. Dette ønsker vi skal bidra til større helhet og økt samarbeid. Prosjektarbeidsformen ser vi er en god måte å jobbe på, som alle barn kan være deltagende i. Gjennom prosjektarbeid og pedagogisk dokumentasjon jobber vi for at barnas stemme skal komme frem og at vi gjennom demokratiske prosesser utvikler prosjektet sammen.

Vi jobber med å utvikle årsplanen til å bli et levende arbeidsverktøy for personalet, både i forhold til periodeplaner, ukeplaner og hverdagen i barnehagen. Vi ønsker etter årets evaluering å tydeliggjøre følgende i årsplanen:

- Felles tema for prosjektarbeid i barnehagen.
 - Samarbeid på tvers i barnehagen, gjennom både planlagte og ikke planlagte aktiviteter og prosjekter.
 - Arbeid i mindre grupper, både aldersdelt og aldersblandet
 - Aktive og tilstedeværende voksne som jobber for å skape gode relasjoner mellom barna og til barna.
 - Lekemiljøet med fokus på inkluderende leke- og læringsmiljøer
 - Progresjon både i prosjektarbeid og hverdagen, hverdagsaktiviteter og rutiner.
- Tilbakemeldingskultur i personalgruppa

Språkmiljø og kommunikasjon

Dette barnehageåret fortsetter vi å ha et stort fokus på språk og kommunikasjon. Hele personalet har deltatt på kurs i Alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK), deler av personalet har deltatt på kurs i Norsk med tegnstøtte. Barnelitteratur og sanger gjøres tilgjengelig for alle barn gjennom å symbolsette dette. Vi bruker eventyrkofferter og oppdaterer oss i nyere barnelitteratur. Eventyrkofferter inneholder symbolsatt tekst og konkrete knyttet til det.

Tilbakemeldinger foreldre

Brukerundersøkelsen i desember (2022) hadde i år høy svarprosent (89%) og vi skårer høyt på områdene barns trivsel, utvikling og tilfredshet. Avdelingene skal bruke undersøkelsen aktivt i foreldresamarbeidet. Informasjon er et område vi skårer lavest på totalt i barnehagen med dette årets skår på 4,2. Her har det vært en svak økning de siste årene. Informasjon er et utfordrende område, noe av grunnen er at det er individuelt hva foreldregruppa ønsker informasjon om. Vår erfaring er at foreldre kommer med innspill og spørsmål underveis både i dialog i garderoben, under foreldresamtaler, til FAU og direkte til styrer. Selv om

brugerundersøkelsen er en viktig pekepinn for tilfredshet med barnehagen, så er den daglige kontakten og at man tar opp ting underveis viktig.

Barnas stemme

Barnas stemme er viktig for oss i Bjørnестien, om det er i hverdagen eller gjennom prosjektarbeid. Det å få med seg barnets stemme handler om barns medvirkning, dvs det å bli lyttet til, bli tatt på alvor, at personalet ser og bekrefter barnet uttrykk. Det handler om noe mer enn å snakke med barnet og spørre. Barna uttrykker seg på ulike måter, gjennom kropp, mimikk, tegn, symboler eller verbalt. Det å jobbe med prosjektarbeid som arbeidsmåte handler om å følge barnets stemme og innspill (mer om prosjektarbeid senere i årsplan). Når barna viser glede, engasjement og interesse i hverdagen, gir det oss viktige tilbakemeldinger når vi planlegger og evaluerer. Foreldrene gir oss tilbakemeldinger på barnas trivsel og utvikling i barnehagen, disse innspillene tar vi med oss videre inn i vår planlegging.

Bjørnестien sin visjon og verdigrunnlag

Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling (Rammeplan 2017).

KOM OG LEK MED OSS

Bjørnестien sin visjon **KOM OG LEK MED OSS** henger tett sammen med Oppvekstområde sin visjon og Hortensbarnehagens visjon og fokusområder. Visjon for kommunalområde oppvekst: «God oppvekst for alle i Horten kommune» og visjon for Hortensbarnehagene: «Sammen for en bærekraftig oppvekst» skal sammen med fokusområdene retning for vårt arbeid her i Bjørnестien barnehage. Dette er fokusområdene for Hortensbarnehagen for de neste fire årene (2022-2026):

Leke- og læringsmiljø:

Mål:

- Alle barn lærer i et lekende fellesskap
- Leken har gode vilkår for alle barn
- Alle barn er en del av et rikt språkmiljø

Psykososialt barnehagemiljø

Mål:

- Alle barn har en plass i fellesskapet
- Alle barn har et trygt og godt barnehagemiljø
- Alle barn er robuste med tro på seg selv

Visjonen «**KOM OG LEK MED OSS**» skal være en «ledestjerne» i det pedagogiske arbeidet i Bjørnестien. Visjonen vår er valgt for å understreke viktigheten av leken og at alle barn skal

få ta del i og være en del av barnefellesskapet. Vi i Bjørnestien har et uttalt mål om at alle barn skal få oppleve og dele erfaringer og felles glede med andre. Det er viktig at akkurat du kommer i barnehagen, at de andre barna på avdelingen blir glade for å se deg. Like viktig er det at de savner deg når du ikke kommer til barnehagen. Vi skal bidra til at alle barn i vår barnehage får en barndom preget av trivsel, tilhørighet, vennskap og lek. Leken tar vi i Bjørnestien med oss inn i fokusområdene og målene for neste barnehageår.

Inkluderende leke- og læringsmiljø

Mål:

- Alle barn skal oppleve og erfare å ha noen å være sammen med og noen å være viktig for
- Alle barn skal ha et trygt og godt barnehagemiljø
- Alle barn skal verdsettes ut ifra den de er
- Alle barn skal få ta del i fellesskapet

Språkmiljø og kommunikasjon

Mål:

- Alle barn skal være en del av et rikt språkmiljø
- Alle barn skal få mulighet til å uttrykke seg og kommunisere på sin måte
- Alle barn har rett til å bli hørt, ha meninger - medvirkning

Disse målene brytes ned og skal ivaretas gjennom årsplanen og fra årsplan, periodeplan, ukeplan og inn i hverdagen til barna. Vi ønsker sammen med foreldrene å legge grunnlaget for en god barndom for barna i Bjørnestien barnehage, preget av inkludering og fellesskap, lek, humor og glede. Barna skal føle seg som en del av et fellesskap hvor deres uttryksmåter får komme til uttrykk gjennom gode demokratiske prosesser preget av respekt og likeverd. I Bjørnestien ser vi bærekraftig oppvekst i sammenheng med hvordan vi alle skal inkluderes i og mestre våre liv innenfor en større sammenheng. Barnehagen skal være helsefremmende, ha en forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barn skal medvirke og kjenne på det å ha innflytelse på eget liv. Vi skal hjelpe barna til å forstå egne behov, både psykiske og fysiske. Barna skal støttes i motgang og konflikter og få utfordringer som er tilpasset det enkelte barnet. Barn skal få være barn, gjøre den aktiviteten de aller helst vil være i, nemlig leken. Barna skal gjennom hverdagen få gode erfaringer i å oppleve samarbeid og være en del av fellesskapet. Glede og positive opplevelser bidrar til å hindre psykiske vansker hos barn og de trenger gode relasjoner og hjelp til å takle følelser (Lekhal og Drugli). Vi i

Bjørnestien tenker at gjennom å jobbe på denne måten vil vi bidra til å gjøre barna robuste og evner å møte motstand og livets opp- og nedturer. «Gjennom leken får barn erfaring i å høre til et fellesskap, og med det hvordan de etablerer og beholder vennskap. Leken gir barn muligheter til å forstå seg selv og omverdenen, og den har mye å si for barns sosiale utvikling» (udir.no)

Tilrettelegging av det allmenpedagogiske for barn som trenger ekstra støtte

«Rammeplanen sier at barnehagen skal tilpasse det allmenpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud» (Udir.no). I Bjørnestien så er alle barn en del av fellesskapet på avdelingen og det spesialpedagogiske eller tilretteleggingen gis og gjøres i gruppe med andre barn. Vår filosofi er at «Det som er nødvendig for noen er bra for alle!» Det å tilrettelegge for barna som trenger ekstra støtte er en del av vår måte å jobbe på i Bjørnestien, og dermed en del av verdigrunnlaget vårt og vår pedagogiske praksis. Alle skal ha en opplevelse av å være unik, verdifull og som en betydningsfull del av fellesskapet. Det å være ulike og ha ulike behov skal anerkjennes og være en naturlig del av hverdagen i Bjørnestien barnehage. Gjennom kompetanseløftet vil vi i år ha et ekstra fokus på anerkjennelse av alle barns ulikheter i leke- og læringsmiljøet.

Ansvar og roller

Alle som arbeider i barnehagen, skal sammen bidra for å oppfylle målene og kravene i Lov om barnehager og rammeplan for barnehagen. Barnehageeier har det overordnede ansvaret for at barnehagen drives etter formålet, og har med det det juridiske ansvaret for kvaliteten i barnehagetilbudet. Styrer er gitt det daglige ansvaret i barnehagen; pedagogisk, administrativt og personalmessig. Styrer har ansvaret for at personalet tar i bruk sin kompetanse, at det pedagogiske arbeidet er i tråd med Lov om barnehager og rammeplan for barnehagen. Pedagogisk leder er gitt ansvaret for å lede det pedagogiske arbeidet, i tråd med godt faglig skjønn. Den pedagogiske lederen har særlig ansvar for veiledning av personalet på avdelingen og foreldresamarbeid, og skal sørge for at Lov og barnehager og rammeplan for barnehagen oppfylles gjennom det pedagogiske arbeidet (Rammeplan 2017).

Rammeplanen fremhever styrers og pedagogisk leders ansvar for det pedagogiske innholdet og arbeidet, samtidig som også alle som arbeider i barnehagen skal bidra til å oppfylle målene

og kravene. I Bjørnestien har vi assistenter, fagarbeidere og barnehagelærere, spesialpedagoger som også har et ansvar i forhold til lov om barnehage og rammeplan. I tillegg så har vi vikarer, lærlinger, studenter og andre som er innom barnehagen i kortere og lengre perioder som alle har et ansvar for å bidra til å oppfylle målene og kravene i lov om barnehage og rammeplanen.

Bjørnestien sitt formål og innhold

Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, lek, læring, danning, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling. Barns medvirkning skal være et bærende prinsipp i planlegging, gjennomføring, vurdering og evaluering av barnehagens innhold (Rammeplan 2017).

Bjørnestien barnehage er en stor barnehage som rommer mange unike og ulike barn og deres familier. Flere barn i vår barnehage har behov for blant annet spesialpedagogisk hjelp, dette får de gjennom ekstra støtte i hverdagen og i det fellesskapet som avdelingen og barnehagen utgjør. Innholdet i barnehagen skal formidles på en måte som gjør at alle barn kan delta ut fra egne behov og forutsetninger. Her beskrives områdene lek, barns medvirkning, omsorg, danning, kommunikasjon og språk, vennskap og fellesskap, læring og progresjon. Disse områdene kan ikke ses hver for seg, men i en helhet og sammenheng.

Lek

Barn er «lekende vesen», og leken som sosial arena blir etablert allerede på stullebordet. Magreth Olin sier det på denne måten: «Leken er barnets måte å være i verden på». For barna er leken selve livet, det handler om lek på alle områder og hele tiden. For barn i utvikling er lek nærmest å ses på som en «normaltilstand». Lek handler om å oppdage verden. Gjennom kroppen, språket og i møte med andre, med ulike materialer og med skogen skaper barna sine erfaringer og med disse blir verden meningsfull for dem. Barns lekekultur bygger på barns interaksjon, felles læring og medvirkning. I Bjørnestien barnehage er vi opptatt av at barn lærer sammen og av hverandre, noe som gjenspeiles i vår praksis. I dette ligger det at barn får muligheter til å utvikle tanker omkring medvirkning, innflytelse og rettigheter. FN definerer barns lek på følgende måte: «*Barns lek er enhver oppførsel, aktivitet eller prosess satt i gang, styrt og strukturert av barna selv; den finner sted når og hvor mulighetene oppstår*» og sier videre at de viktigste kjennetegnene ved lek er: *moro, usikkerhet, utfordring, fleksibilitet og ikke-produktivitet* (FNs definisjon på lek 2013). Leken er barnets viktigste uttryksmåte og væremåte, derfor får og har leken en stor og sentral plass i årsplanen og barnehagens liv.

Barns medvirkning

Barna skal føle seg betydningsfulle og ønsket i barnehagens fellesskap. Barn skal være aktive deltagere i eget liv, de skal ha mulighet til å si/uttrykke sin mening sammen med andre etter demokratiske spilleregler. Barna skal bli spurt, bli lyttet til, komme med forslag og kunne ta egne valg. I Bjørnestien barnehage handler medvirkning om å sette egne spor i omgivelsene. Medvirkning handler om å være deltagende i et fellesskap, få uttrykke seg og få en følelse av å være verdifull i fellesskapet. Å være deltager i demokratiske prosesser handler om å bli sett, hørt, få anerkjennelse og bli møtt i både følelser og meninger. Det handler ikke om å få bestemme alt, men om å få lov til å ytre sine meninger enten verbalt eller nonverbalt. Medvirkning handler om å lære at det noen ganger er mine ideer som blir hørt, andre ganger er det de andres ideer som blir hørt. I et demokratisk fellesskap skal vi lære om hvordan vi er mot hverandre og sammen lage et godt barnehagemiljø og barnehagehverdag.

Prosjektarbeid og pedagogisk dokumentasjon som arbeidsmåte hvor vi sammen møtes om noe «felles tredje» handler om medvirkning i barnehagens innhold. Dette utdypes mer under pkt om pedagogisk dokumentasjon og prosjektarbeid.

Omsorg

Omsorg og trygghet er nært knyttet til hverandre, personalet skal møte barna på en omsorgsfull måte og har ansvar for å skape en god relasjon. «*Barnehagen skal aktivt legge til*

rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring». (Rammeplan 2017). Omsorg skal prege alle situasjoner i hverdagslivet og vi ser det som en viktig forutsetning for barns utvikling og læring. Omsorg omfatter at vi viser respekt for barnet og gir barnet støtte, på denne måten kan vi som barnehage tilfredsstille psykiske så vel som fysiske behov. Barn trenger omsorg fra voksne som viser at de bryr seg og er genuint interessert. Omsorg oppfattes som et relasjonelt fenomen og fundert i en etisk praksis. I barnehagesammenheng vil dette bety at både barnet og den voksne må være deltagere på lik linje og begge parter må anerkjenne forholdet som omsorgsfullt (Tholin 2013). Omsorg er en del av det uformelle samspillet i barnehagen, og forbindes med evne til nærhet, ømhet, varme, godhet, hengivenhet, oppmerksomhet, tålmodighet og innlevelse. Omsorg handler om barnas omsorg for hverandre og gruppa. De yngste barna viser interesse for hverandre, de oppdager og observerer hverandres ulike følelsesuttrykk. Omsorg er nært knyttet opp imot demokrati og danning, ved å være sammen med andre i fellesskapet lærer vi sammen og av hverandre. I barnehagen skal barna få være sammen med jevnaldrende, men minst like viktig er det at vi legger vekt på og tilrettelegger for lek og aktivitet på tvers av alder. Positivitet og vennlighet skal prege omsorgsmiljøet i Bjørnestien barnehage. Trygghetssirkelen (Circle of Security – COS) kan forstås som en tilnærming for å utvikle trygge relasjoner mellom barn og omsorgspersoner. Dette er en tilnæringsmåte i hvordan vi jobber med tilvenningsprosesser i Bjørnestien, og også hvordan vi jobber med trygghet og omsorg i hverdagen. Omsorg handler om å støtte barna i prosessen med å mestre selv. Gjennom å mestre utvikles troen på seg selv. Å ha tro på seg selv er viktig for å oppleve livsmestring. Evne til å takle motgang kan utvikles gjennom å møte motgang i trygge rammer og med god støtte. Gjennom å være gode støtte spillere for barn i deres møte med motgang er vi med på å ruste barna til å stå i utfordringer, ulike følelser og motgang. De vil slik bli trygge og sterke nok til å vende oppmerksomheten ut fra seg selv og til verden rundt seg. Dette trenger vi for å mestre livet her og nå og i fremtiden.

Danning

Danning handler om at barn skal få være i et anerkjennende miljø i barnehagen der de får lov til å være nysgjerrige, søke ny kunnskap og tenke selv. De skal kunne stille spørsmål og tørre å si ifra på vegne av seg selv og andre. Evnen til å utvikle god tenkning krever at barn får motstand, gjerne i samtaler slik at de igjen lærer å gi motstand. De må få utfordringer til å utvikle ny kunnskap og erfaringer som gjør at de kan forstå nye sammenhenger.

Formålsparagrafen til barnehagen sier at vi skal jobbe med likeverd, likestilling, solidaritet,

kjærlighet, tillit og respekt, - ingenting av dette er mulig uten en god relasjon (Berit Bae). I Bjørnestien skal barna oppleve at alle dager skal være preget av lek, samspill og utforsking sammen med andre barn og de voksne. Barn skal tenke om seg selv at «Jeg er viktig, og andre tar meg på alvor. Jeg er viktig for fellesskapet og jeg får mulighet til å bidra.»

Schultz Jørgensen (dansk professor) og Hedvig Montgomery (psykolog med familierapi som spesialfelt) bruker begrepet robusthet. Robusthet tenker vi er nært knyttet til dette med danning. Robusthet handler om evne til å takle motstand, dette lærer barna blant annet gjennom lek og læring i trygge relasjon og i trygge omgivelser.

Kommunikasjon og språk

Kommunikasjon er den viktigste delen i hverdagen, vi har alle behov for å uttrykke oss i samspill med andre på en eller annen måte. *«Barnehagen skal være bevisst på at kommunikasjon og språk påvirker og påvirkes av alle sider ved barnets utvikling. Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening. Barnehagen skal anerkjenne og verdsette barnas ulike kommunikasjonsuttrykk og språk, herunder tegnspråk»* (Udir.no). Bjørnestien barnehage er en barnehage for alle barn, også når det gjelder språk og kommunikasjon. Språket er hjørnesteinen i alt sosialt samspill. I Bjørnestien anerkjenner vi og er bevisst barnas ulike kommunikative uttrykksmåter, om det er kroppsspråk, mimikk, tegn, symboler eller verbalspråk. Alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) ser vi på som viktig for at alle barn skal få mulighet til å kommunisere og uttrykke seg. Dette skriver vi mer om senere i årsplanen. I Bjørnestien barnehage har vi de siste årene sett stor verdi i å jobbe med ulik litteratur også inn imot prosjektarbeid. Aktuell litteratur er tilgjengelig i barnas høyde, slik at barna får bli kjent med bøkene på sin måte.

Vennskap og fellesskap

I Bjørnestien barnehage skal alle barn oppleve å være en del av et fellesskap og få være sammen med andre barn. *«Å være venner er å møtes i et forhold hvor den enkelte føler seg godtatt og verdsatt for akkurat den han eller hun er. Vennskap bidrar til en følelse av deltakelse og fellesskap som igjen bidrar til positiv selvfølelse. Det er de voksnes ansvar å hjelpe barn å bygge relasjoner til hverandre»* (Udir: Barns trivsel – voksnes ansvar). Hos oss i Bjørnestien deltar alle barn på alt som skjer på sin avdeling gjennom barnehagedagen, med likeverdige forventninger og tilrettelegging for aktiv deltakelse. Vennskap og fellesskap handler både om det som skjer på avdelingen, men også det som skjer i hele barnehagen, på tvers av avdelinger og aldersgrupper. Det å jobbe i grupper med færre barn er med på å fremme vennskap og fellesskap. Lek og aktivitet på tvers av alder er positivt for læring og

utvikling, de yngste lærer av de eldste og omvendt. Det å være eldst og det å kunne vise og veilede yngre barn gir læring og utvikling. Vi deler avdelingene i mindre grupper gjennom barnehagehverdagen, både i lek, måltider, under rydding og gjennom ulike aktiviteter.

Læring og progresjon

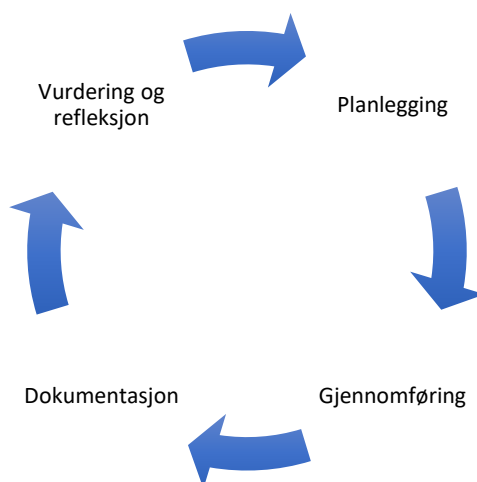
Læring kan ikke løsrives fra områdene over, verken lek, omsorg, danning, medvirkning, kommunikasjon, vennskap og fellesskap. I Bjørnestien vet vi at gode relasjoner er en forutsetning for god læring og utvikling. Barn lærer av å være sammen og de lærer av måten de er sammen på. Vi ser på leken som barnets verktøy for å tilegne seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter. Et lærende barn må være i et lekende fellesskap. Når vi snakker om læring i barnehagen, så skiller det seg ut fra læring slik en tenker det i skolen. Læring handler om alt fra selvstendighet og mestring, sansing og erfaring, til begynnende danning som menneske i verden. Læring i barnehagen handler om å knytte sammen erfaringer og være på vei til å forstå og kunne mer. Like fullt knyttes læring i barnehagen opp mot fagområdene som er definert gjennom rammeplanen. Disse kan heller ikke sees løsrevet fra hverandre, da de alltid vil være nært knyttet til hverandre og sammenvevd.

Barn lærer gjennom hele dagen, både i formelle og uformelle settinger, men alltid i forbindelse med egne interesser, nysgjerrighet og i fellesskap med jevnaldrende. Læringen starter i det sanselige og erfarte, her utvikles en kroppslig og nonverbal forforståelse (bodymind). Dette legger grunnlaget for den senere verbale forståelsen av erfaringen. Her ligger grunnlaget for ytterligere undring, utforskning, erfaring og sansing. Slik vi tenker læring i barnehagen vil undring, sansing, erfaringene fra aktiviteter, prosjekter og turer være noe de tar med seg gjennom barnehagelivet. Det vil ligge en naturlig progresjon fra barnet starter som ett årning på liten avdeling til det står klar til å forlate barnehagen som seksåring. Progresjonen oppstår likevel ikke helt av seg selv, det krever et personal som har kunnskap om barns læring og utvikling, samt er aktivt til stede og engasjerte i barnas utforskning. Det krever at personalet løfter barnas innspill og utforskning innad i personalgruppen og gjør det til gjenstand for refleksjon og utforskning i personalgruppen. Gjennom dette arbeidet vil personalet kunne finne måter å utfordre og utvide barnas teorier og erfaringer, gjennom å tilføre nye materialer, ideer og elementer. Om vi skal forstå danning inn i læringsperspektivet må vi ta med oss at vi lever i en verden i rask endring, avstander har blitt kortere, teknologien utvikles i et ekstremt tempo og verdens behov er i stadig endring. Dette sier oss noe om at vi ikke kan vite i dag hva vi trenger av kunnskap i fremtiden. For å møte verdens mulige framtidens behov trenger fremtidens borgere kreativitet, åpenhet og nysgjerrighet.

Barnehagen som pedagogisk virksomhet

«Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes. Barn og foreldre har rett til medvirkning i disse prosessene. Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen» (Rammeplan 2017).

Bjørnestien jobber kontinuerlig med planlegging, vurdering og dokumentasjonsarbeid. Dette gjøres på planleggingsdager, på personalmøter, på ukentlige utviklingsmøter på avdelingene og på andre møtearenaer i barnehagen. I tillegg jobber vi med planlegging, vurdering og dokumentasjon sammen med barna gjennom prosjektarbeid og pedagogisk dokumentasjon. Hele personalet deltar i arbeidet med årsplanen, som er utgangspunkt for vårt pedagogiske arbeid. Gjennom kontinuerlig vurdering og refleksjon over praksis kan vi forbedre og utvikle egen væremåte og praksis, samt utvikle vår evne til å ta barnas perspektiv.

Planlegging, vurdering og dokumentasjon

Det er avdelingens utviklingsmøte som er personalets hovedarena for utviklingen av det pedagogiske arbeidet og for kompetanseheving i personalgruppa. Møtene planlegges og gjennomføres med agenda og referat og skal ha en rød tråd fra barnehagens årsplan. På disse møtene blir vår pedagogiske praksis gjenstand for refleksjon, og på den måten blir det en kontinuerlig utvikling. Gjennom refleksjon over egen praksis kan vi utfordre vår forståelse, holdninger og væremåte i møte med barna og på denne måten utvikle barnehagen som lærende organisasjon. Vi mener at ved å diskutere vår egen praksis kan vi legge til rette for enkeltbarnets og barnegruppas trivsel og utvikling. Vi er opptatt av at det ikke er bare vår fortolkning som skal komme frem i vurderingsarbeidet, men at barnas erfaringer og synspunkter skal ligge til grunn når vi vurderer barnehagens praksis.

Barnehagens arbeidsmåter

«Arbeidsmåtene i barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning og gi barn mulighet for medvirkning. Arbeidsmåtene i barnehagen skal stimulere til nysgjerrighet og undring, og barna skal gis muligheter til å uttrykke seg på forskjellige måter» (Rammeplan 2017).

Prosjektarbeid – pedagogisk dokumentasjon

Prosjektarbeid er vår arbeidsmåte og væremåte sammen med barna i barnehagen. Dette barnehageåret har vi valgt å ha SKOGEN som felles, overordnet utgangspunkt for prosjektarbeid i hele barnehagen. I prosjektarbeid er det de voksne som setter an tonen utfra hva barna viser interesse for og så er det barna som leder an veien videre. Barns medvirkning står derfor sentralt i prosjektarbeid og vil være sentralt i prosessene vi jobber med og i. Prosjektarbeid er noe vi er sammen om, noe vi ikke vet utfallet av og som skal inspirere til barns kreativitet, lek og utforskertrang. Filosofen Skjervheim argumenterer for likeverdig møte mellom to subjekter, i barnehagen tenker vi da barn og personale, så er man avhengig av å møtes i noe felles tredje. Vi tenker at det å jobbe med prosjektarbeid kan bidra til å møtes mer likeverdig, og at prosjektarbeid er det felles tredje vi kan møtes om og i. Prosjektarbeid er alltid i bevegelse, prosjektarbeidet er avhengig av pedagogisk dokumentasjon for fremdriften. Dokumentasjon skal synliggjøre både for oss, barna og foreldrene hva vi gjør i hverdagen og utgjør grunnlaget for avdelingenes periodeplaner og ukeplaner. Dokumentasjon kan være bilder av ulike aktiviteter, turer, lek, barnas ulike uttrykk ol. Dokumentasjonen blir pedagogisk når vi reflekterer over det vi ser, hører og leser. Like viktig er det å studere hva det er som ikke lar seg umiddelbart komme til syne. For å utvikles som personale må vi se etter hva som forstyrrer våre forståelser og hva som hender i utkanten av observasjonene. Og hva med de barna som ikke er til stede i observasjonen, hva holder de på med? Pedagogisk dokumentasjon er en måte å synliggjøre og granske sin egen praksis for å videreutvikle og endre eksisterende praksis, og er en viktig innfallsvinkel på alle områder av barnehagens virksomhet (Taguchi). Planene, vurderingene og dokumentasjonen henger tett sammen og er knyttet opp imot pedagogisk dokumentasjon.

Aksjonsforskning

Aksjonsforskning og pedagogisk dokumentasjon som arbeidsmetode innad i personalet har noen klare likhetstrekk. Pedagogisk dokumentasjon starter midt i det barna er opptatt av og hvor en utfordrer hvordan personalet forstår det som utspiller seg, mens aksjonsforskning starter med noe personale er opptatt av å undersøke nærmere. Barnehagen har godt utbytte av

å benytte seg av begge framgangsmåtene for å opprettholde en utvikling i både personalets kunnskapsbase og barnehagen som organisasjon. Barnehagefeltet er i stadig utvikling og hvordan er forstår barn og barns oppvekst, utvikling og samfunnets behov endrer seg hele tiden, dette krever at barnehagen arbeider for å holde seg oppdatert og følger med i denne utviklingen.

Digital praksis

Rammeplan for barnehagen sier at barnehagens digitale praksis skal bidra til barns lek, kreativitet og læring. Ved å bruke digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal vi støtte opp om barns læringsprosesser og bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for barn. Personalet skal utøve digital dømmekraft når det gjelder å søke informasjon og ha et bevisst forhold til opphavsrett, personvern og kildekritikk. Vi skal sammen med barna utforske og bruke digitale verktøy som en del av vår pedagogiske praksis. Dette kan vi gjøre gjennom pedagogisk dokumentasjon og prosjektarbeid, gjennom lek og annen aktivitet.

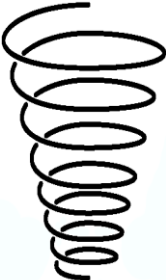
Alternativ supplerende kommunikasjon (ASK)

Alternativ og supplerende kommunikasjon er å kommunisere ansikt til ansikt på andre måter enn med tale (Udir.no). I Bjørnestien barnehage skal ASK være en naturlig del av kommunikasjonen på alle avdelinger. Mange barn har behov i kortere eller lengre perioder for den støtten i kommunikasjonen som ASK gir. ASK kan være erstatning for tale, et supplement for tale, støtte for å utvikle tale eller et supplement til lav eller utydelig tale. I Bjørnestien bruker vi grafiske symboler på alle avdelinger og Norsk med Tegnstøtte (NMT) på noen av avdelingene. Vi har sett verdien i å bruke ASK i kommunikasjon med barn som starter i barnehagen med annet morsmål enn norsk, da kan både grafiske symboler og tegnstøtte være et positivt supplement. Grafiske symboler (PCS-symboler) gjøres tilgjengelig i hverdags-situasjoner, lek, aktiviteter og sanger. Vi symbolsetter barnelitteratur, fordi vi ser at det er et mangelfullt tilbud. I 2022 var Bjørnestien barnehage med i et prosjekt: «Bok for alle – fysisk og digitalt», dette resulterte i at billedboka «Slem» av Veronica Salinas nå foreligger i en utgave med symboler.

Progresjon

Rammeplanen sier at «alle barn skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang», samt at «barnehagen skal legge til rette for progresjon gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø». Progresjon skal ses gjennom lek og hverdagsaktiviteter, i prosjektarbeid og i arbeidet med fagområdene. I tillegg skal progresjon ses gjennom arbeidet med barns selvstendighet under f.eks måltid og påkledning. I Bjørnestien ser vi på progresjon som et resultat av god planlegging, trygge relasjoner og et inkluderende leke- og læringsmiljø. Vi har stor tro på at barn kan og anerkjenner alltid barns forsøk på å bli selvstendige. Barns utviklingsmuligheter er tett forbundet med å få lov til å prøve å feile, og i Bjørnestien barnehage lar vi barna delta aktivt i egen hverdag. I dette arbeidet ligger det at vi tilpasser lekemateriell, aktiviteter og forventninger ut fra barnets alder, modenhet og utvikling. Progresjon henger tett sammen med mestring, og barna i vår barnehage skal oppleve at deres barnehagehverdag er tilpasset deres muligheter til å delta, utfordre seg og oppleve mestring og motivasjon til videre læring. Progresjon gir barna mulighet til å oppdage nye lag i tematikken. Barn lærer gjennom å bruke alle sansene og de skal være delaktige i hele prosesser, fra planlegging til utforsking/utprøving. Progresjon handler ikke bare om å tilegne seg ny kunnskap og ferdigheter, men å tilføre og oppdage noe nytt i det ukjente og få ulike erfaringer innenfor ulike områder.

	<p>UNDRE UTFORSKE ERFARE SANSE</p> <p>En spiral kan illustrere hvordan vi tenker progresjon, fra sansing, erfaring, utforsking og til undring. Dette vil gjentas som i en spiral, hvor man utfordrer barna utifra alder og modning. Barna får gjennom sanselige erfaringer, utforsket og undret seg sammen, personalet benevner og tilfører flere lag og nye elementer underveis.</p>
---	---

Barnehagens fagområder

«Barnehagens syv fagområder skal sees i sammenheng og være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Arbeidet med fagområdene skal bygge på lek, nysgjerrighet og kreativitet. Det skal arbeids tverrfaglig og helhetlig» (Rammeplan 2017).

I Bjørnestien barnehage er vi opptatt av at læring, dannelse og utvikling skjer i barns lek og at dette må ses i sammenheng med hvordan vi jobber med fagområdene. Arbeidet med de ulike

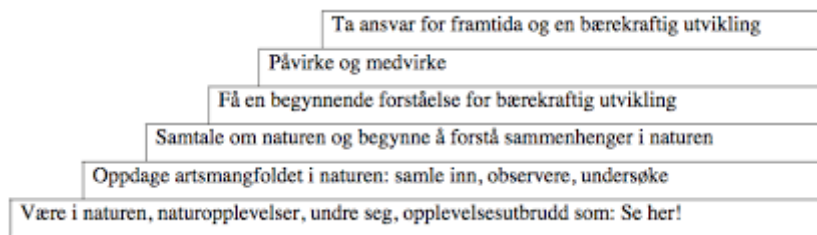
fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagen, og fagområdene kommer sjeldent til syne isolert fra hverandre. Med leken som utgangspunkt vil rammeplanens fagområder komme til uttrykk gjennom barnas lek, prosjektarbeid og hverdagsaktiviteter. Arbeidet med fagområdene skal fremme trivsel, lek og utvikling og nysgjerrighet hos barna. Dette skal komme til uttrykk i barnehagens planlegging, gjennomføring og evaluering og dette synliggjøres i avdelingenes periodeplaner og ukeplaner. Rammeplanens syv fagområder er:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Antall, rom og form
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

I årsplanen beskriver vi ikke hvert enkelt fagområde, men vi ønsker å synliggjøre noen av fagområdene som det neste barnehageåret vil ha størst fokus. Kommunikasjon, språk og tekst er det fagområdet som er gjennomgripende i alle fagområdene og i alle barnehagens områder. Uten kommunikasjon er vi ikke, kommunikasjon er viktig for all samhandling med andre, om det er med kropp, mimikk, tegn, grafiske symboler eller med talespråket. Helsefremmende oppvekst i Horten (HOPP) er et tverrfaglig kommunalt samarbeid om kosthold og helse, dette har blitt en naturlig del av Bjørnestiens måte å jobbe på. Bjørnестien har et bevisst forhold til hva slags mat vi tilbyr barna og at barna skal være i aktivitet hver dag. Viser også til Helsedirektoratets anbefalinger: [Mat og måltider i barnehagen - Helsedirektoratet](#). HOPP-prosjektet favner fagområdene: Kropp, bevegelse, mat og helse og er også en del av fagområdet Natur, miljø og teknologi. Tema og utgangspunkt for prosjektarbeider er SKOGEN, prosjektarbeid skal favne alle fagområdene, da prosjektmåten er en tverrfaglig måte å jobbe på, dette beskrives tidligere i årsplanen.

Barna skal gjennom måten vi jobber på, erfare og introduseres til ulike fagområder, begynnende ansvarsfølelse og omsorg for sine omgivelser. Miljøtrappa illustrer på en god måte hvordan vi jobber med bærekraftig utvikling i barnehagen, denne trappa synliggjør progresjon fra de første turene med bare det å være i naturen til det å få en begynnende

forståelse for bærekraftig utvikling til å kunne være med å ta ansvar for en bærekraftig utvikling:

(Fra Guro Langholm 2011)

Barnehagen som en trafikksikker barnehage er en del av fagområdet Nærmiljø og samfunn. Høsten 2021 ble Bjørnestien trafikksikker barnehage. Dette innebærer å følge egne retningslinjer og å lage egne rutiner. «Gjennom arbeid med nærmiljø og samfunn skal barnehagen bidra til at barna utforsker sine landskap, blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lærer og orientere seg og ferdes trygt» (Rammeplan for barnehagen).

Samarbeid mellom hjem og barnehage

Overganger

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet er trygt i barnehagen og i overganger til nye arenaer. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet er trygt i barnehagen og i overgangene til nye arenaer. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn» (Rammeplan 2017).

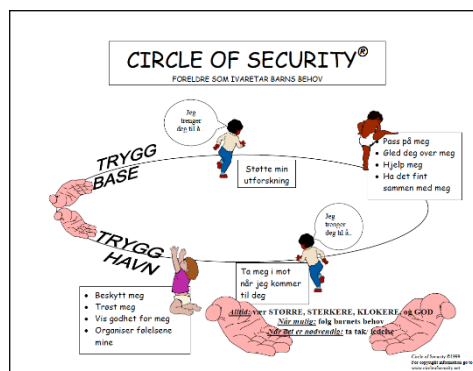
Samarbeidet mellom personalet og foreldrene er en viktig del av barnehagens arbeid. Det er viktig med god og gjensidig informasjon om barnets opplevelser og erfaringer for å gi barnet en god barnehagehverdag. Den første og viktigste overgangen skjer mellom hjemmet og barnehagen. Informasjon, dialog og godt samarbeid er viktig gjennom hele barnehagelivet.

Hjem – barnehage

I Bjørnestien barnehage jobber vi for at denne største og viktigste overgangen skal bli så god som mulig. En god start er viktig for at barnehagen skal bli et godt og positivt tilskudd i et barns liv. Foreldrene representerer trygghet for barnet i overgangen mellom hjem og barnehage. Bjørnestien har sett til og hentet inspirasjon til våre rutiner fra May Britt Drugli (Pedagog og professor i pedagogikk ved NTNU i Trondheim). Hun har forsket på bl. annet de yngste barna i barnehagen og psykisk helse i barnehage og skole. De siste årene har hun vært

en del av et forskningsprosjekt i Trondheim som heter Liten og ny ([Liten og ny i barnehagen – Folkehelseprosjekt i Trondheim kommune 2018 – 2023](#)), hvor de har jobbet med å utarbeide en modell for tilvenning i barnehage. Tett dialog og samarbeid med foreldrene og tid er viktige faktorer for en god tilvenning for å skape trygghet for barna. Dette er ekstra viktig for de aller yngste barna, men gjelder også for de eldre barna. Her er hvordan vi i Bjørnестien organiserer tilvenningen:

- Foreldremøte for nye foreldre tidlig i juni
- Besøksdager før sommerferien
- Foreldreaktiv tilvenning - foreldrene som «brobygger» inn i barnehagen:
 - Foreldrene er med barna på besøksdager og de første dagene, gradvis blir barn og personale kjent, samtidig som foreldrene er der og er den trygge basen for barna.
 - Tett dialog og samarbeid om barnet, barnets rutiner, interesser, styrker og utfordringer. Bli-kjentsamtale i løpet av de første ukene.

Mellom avdelinger

Barnet vil i Bjørnестien møte en eller flere overganger mellom avdelinger i løpet av årene i barnehagen. De siste årene har vi hatt god erfaring i å flytte til ny avdeling tidlig i juni. Dette gjør vi for at barn, foreldre og ansatte skal få mulighet til å bli kjent før sommeren og for at overgangen skal bli så god og trygg som mulig. Denne overgangen er tema på foreldremøte på våren. De yngste barna er færre barn i gruppa og flere ansatte, etter hvert som barna fyller tre år vil gruppa bli større og antall ansatte gå ned. Dette kan oppleves voldsomt for både barn og foreldre. En del av overgangen er i løpet av våren å ha flere møtepunkter for barn og ansatte på ny avdeling. Ved bytte av pedagogiske ledere vil det være interne overføringsmøter for å sikre informasjonen mellom avdelingene. Et tettere samarbeid i hele barnehagen gjennom året vil være med på å gjøre overgangene mellom avdelinger lettere. Personalet har hver vår en prosess rundt organiseringen av nye grupper og avdelinger. Organisering av

avdelingene vil kunne være noe ulik fra år til år på bakgrunn av hvor mange barn vi har i ulike alder, det kan være ulike andre tilrettelegginger som legges til grunn for de valgene vi tar.

Barnehage, hjem og skole

Horten kommune har en overordnet veileder for samarbeidet og sammenheng hjem, barnehage, SFO og skole. Planen omfatter alle barn, foreldre, barnehager og skoler i Horten. Barnehagen skal i samarbeid med skolene legge til rette for barns overgang fra barnehagen til skole, dette samarbeidet skal skje i nært samarbeid med barnets hjem. For barn med spesielle behov blir overgangen til skolen spesielt viktig og vi inviterer skolen til barnehagens samarbeidsmøter både høst og våren. På disse møtene legges egne planer for en god overgang til skolen. (Link til veilederen: [plan-for-samarbeid-for-sammenheng-hjem-barnehage-sfo-og-skole-2022-2023.pdf \(horten.kommune.no\)](https://www.horten.kommune.no/plan-for-samarbeid-for-sammenheng-hjem-barnehage-sfo-og-skole-2022-2023.pdf))

Barnehagens tradisjoner og lokale kulturbegivenheter

«Barnehagen skal legge til rette for kulturmøter, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap. Barnehagen skal by på varierte impulser, opplevelser og erfaringer, og omfatte lokale, nasjonale og internasjonale perspektiver» (Rammeplan for barnehagen)

- FN-dagen 24.oktober
- Desembertradisjoner:
 - Fellessamlinger, julevandring for de eldste (2018-barna), omvendt julekalender
- Markering av Samefolkets dag
- Vinterfest
- Påsketradisjoner:
 - Påskevandring for de eldste
- Markering av Grunnlovsdagen
 - Eget tog og arrangement i barnehagen
 - Barnehagetog i Horten sentrum (for 2018 og 2019 – barna)
- Markering av menneskerettigheter – Du har rett til å være den du er: PRIDE
- Foreldrearrangement:
 - Ulike avdelingsvise foreldretreff, påskefrokost
 - Felles: Lucia og sommerfest
 - Lysfest (i regi av FAU)

I tillegg markerer Bjørnестien ulike religiøse høytider gjennom året:

- Jul, påske og Pinse
- Id al-Fitr og Id al-Adha (muslimsk høytid)
- Andre religioner og høytider representert i barnegruppa.

Personalets oppgaver

For å utdype og synliggjøre årsplanen så presenterer vi her personalets oppgaver og rolle gjennom disse punktene. Dette gjør vi for å styrke voksenrollen og ha et godt verktøy for personalet i arbeidet med årsplanen.

Personalet skal:

- Sikre at alle barn får et trygt og godt barnehagemiljø
 - Være bevisste, sensitive og støttende. De skal møte barnet med vennlighet, engasjement, positive kommentarer og en respektfull atferd.
 - Ta ansvar for å etablere en god relasjon til barnet.
 - Møte og ta barns følelser på alvor, om det gjelder behov for trøst eller følelsesregulering
 - Være åpen og tilgjengelig, vise empati, respondere, speile og bekrefte barnet i sitt samspill
 - Være positive forbilder og rollemodeller
 - Møte barnet med oppriktig nysgjerrighet
 - Behandle hvert barn som subjekt i eget liv med rett til sin egen opplevelsesverden og med mulighet til å påvirke egen hverdag
 - Møte barnet på en god måte når de kommer til barnehagen og når de går fra barnehagen.
 - Lytte og tolke barns ulike måter å kommunisere på og være lydhøre for barns ulike uttrykksformer gjennom kropp, bevegelse, tale, kommunikasjon, følelser og sanser
 - Ha en anerkjennende praksis, somhandler om en etisk holdning til andre som medmennesker. Vi skal være bevisst det asymmetriske forholdet som er mellom barn og voksne.

- Delta i barns lek:
 - Være en lekende voksen
 - Være nær og tilstede der barna er
 - Legge til rette for at alle barn får delta i fellesskapet
 - Veilede, støtte og observere i lek (dette kan bare gjøres om man er med og tilstede enten i leken eller i nærheten)
 - Delta i lek på barnas premisser, støtte, veilede og være engasjert i barnas lek, uten å være en barriere i barnets lek og aktivitet
 - Anerkjenne lekens betydning for barnas utvikling, trivsel og glede.
 - Legge til rette for at barn får noen å leke med, samtidig arbeide for at barn lærer å ta vare på vennskap som er etablert.
 - Delta i barnas lek for å støtte barn i å knytte vennskap og nye relasjoner
 - Hjelp barn å invitere hverandre inn i lek og si fra om utestenging fra lek

- Organisere barnehagedagen slik at ulike barn får leke sammen i mindre og større grupper:
 - Smågrupper
 - Bevare etablerte vennskap, skape nye bånd og etablere nye vennskap
 - Ta utgangspunkt i barnegruppene og det enkelte barns behov
 - La barna være deltagende i forberedelser til måltidet, tilberede, dekke bord o.l.

- Fremme demokratiske prosesser:
 - Være en støttespiller som setter ord på det som skjer og veileder barna til å tenke over egen væremåte.
 - Ikke ha ferdige svar på alle spørsmål og undringer, men gi hvert enkelt barn mulighet til å undre seg og tenke selv
 - Støtte i konflikter, gi handlingsrom og sammen prøve ut nye måter eller tilføre nye elementer for hele tiden å bidra til et godt miljø på avdelingen.
 - Vise og gi barna erfaring med at det er flere måter å handle, leve, tenke og være på.
 - Være med på å legge grunnlaget for barnas evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet.
 - Være bevisst sin rolle i konfliktsituasjoner, lytte til barna, la de få mulighet til å løse konflikten selv, veilede og støtte for å sammen finne veien ut av konflikten
 - Være med på å danne grunnlaget for at barn bygger en god selvfølelse
 - Ha et bevisst og reflektert forhold til hva vi ønsker barna skal lære, oppleve og erfare
 - Være med på å legge grunnlaget for barnas evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet.
 - La barna prøve selv, gjøre på sin måte

- Bidra til å tilrettelegge for utfordrende og spennende lekemiljøer inne og ute, presentere ulike materiale og inspirere til å bruke materiale på ulike måter.
 - Skape gode rammer for lek og skjerme leken
 - Skape gode og spennende miljøer med innbydende og kreativt lekemateriell.
 - Være bevisst på hvilke leker vi tilbyr og hvordan vi tilpasser lekemiljøet til barnegruppa og alder.

- Legge til rette for å møtes gjennom «det tredje» - noe utenom oss selv, så fokuset er på det vi opplever sammen og ikke kun på/i relasjonen.
 - Gi nye impulser og nye erfaringer som følger opp og utvider det barna allerede er opptatt av
 - Legge ut spor, vise, veilede og synliggjøre og sette ord på det som skjer
 - Bruke pedagogisk dokumentasjon for å utvide og ytterligere legge ut spor for å vekke interesser hos barnet.

- Legge til rette for felles opplevelser
 - Legge til rette for deltakelse i lek og aktiviteter, slik at alle barn får delta, leke, lære og oppleve vennskap sammen med andre barn.
 - Jobbe systematisk og målrettet med å legge til rette for at alle barn skal kunne delta på de ulike fellesarrangementene og i barnehagen uavhengig av kjønn, funksjonsnivå og etisk, kulturell og sosial bakgrunn.
 - Anerkjenne og fremme respekt for menneskeverdet og verdsette mangfold og respekt for hverandre

- Gi alle barna gode erfaringer i å ferdes ute, både i skogen og på barnehagens uteområde
 - Være rollemodeller og vise omsorg for naturen, dyr og planter
 - Vise glede over å være ute, sammen med andre barn undre seg over årstidenes endringer.
 - Bruke kjøkkenhagen, plante og så sammen med barna
 - Plukke søppel, ta med søppel etter tur, motivere barna til å være deltagende i søppelplukking og sortering
 - Gi barna erfaringer i å ferdes ute fra alder og modning

- Tilegne seg kunnskap om barns språklige utvikling, bruke denne kunnskapen i praksis. Å vite hva som er karakteristisk i de ulike utviklingsstadiene er viktig for å kunne planlegge en god pedagogisk praksis.
 - Bruke alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK).
 - Være bevisst på å tilrettelegge for at alle barn velger aktiviteter som krever språklig samhandling med andre barn
 - Hjelp barnet i å utvikle sitt språk, være språklig aktiv og forbinde og være aktiv og deltagende gjennom barnehagedagen.
 - Sette ord på (benevne) det som skjer i ulike situasjoner gjennom dagen, overganger, måltider, stellesituasjoner, lek og andre aktiviteter.
 - Aktivt benytte grafiske symboler som støtte for alle barn gjennom hele dagen.
 - Benytte visuell støtte i form av konkrete, symboler, bøker og sangkort.
 - Bruke sang og musikk for å bidra til felles opplevelser og glede i bruk av talespråket.
 - Være gode språkforbilder, møte barna der de er gjennom å sitte ned i deres høyde, gjennom innlevelse, mimikk, varme og tålmodighet.
 - Ha barnelitteratur tilpasset alder tilgjengelig på avdelingen.
 - Være bevisst måten å lese på og være i dialog med barnet/barna

Årsplanen er fastsatt i samarbeidsutvalget for Bjørnестien barnehage,

Horten 30/8-23

Underskrifter:

Oda A. Rykken

Leder av samarbeidsutvalget

Klem Spite

Styret